

Харківська академія неперервної освіти
Завдання II етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з української мови та літератури
(листопад 2018 р.)

11 клас
УКРАЇНСЬКА МОВА

I. Прочитайте слова Василя Симоненка: «Нема нічого страшнішого за необмежену владу в руках обмеженої людини».

Напишіть власне висловлення (2 – 2,5 стор.), у якому сформулюйте тезу та наведіть переконливі аргументи. Проілюструйте аргументи прикладами з життя, історії, художньої літератури тощо.

12 б.

II. Запишіть кожний іменник у родовому відмінку однини:

Інститут, твіст, снігопад, агрус, анальгін, татунок, інтелект, будинок.

4 б. (кожна позиція – 0,5 б.)

III. Дайте чіткі й лаконічні відповіді на запитання та виконайте завдання.

1. У якому відмінку варто уживати іменник і прикметник, якщо вони виконують роль іменної частини складеного присудка? Наведіть приклади.

2. Дайте тлумачення поняття *мовна асиміляція*, наведіть приклад.

3. Які прикметники не утворюють ступенів порівняння? Проілюструйте прикладами.

4. Поясніть відмінність у написанні слів: *військовополонений* і *військово-морський*.

5. Поясніть значення та визначте джерела походження фразеологізмів: *передати куті меду, на один копил*.

(5 б. , кожна позиція 1 б.)

IV. Запишіть речення, розставивши пропущені розділові знаки. Зробіть повний синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови, дайте загальну характеристику всій конструкції та компонентам як простим реченням, побудуйте схему).

Преславне українське слово звучить у серці у моїм бо мова хліб а не половина я чув її із уст батьків. (Г.Позняк.)

**8 б. (розділові знаки – 1 б.,
члени речення – 2 б., частини мови – 2 б.,
характеристика – 2,5 б., схема – 0,5 б.)**

V. Виконайте тестові завдання. Оберіть одну правильну відповідь.

1. Усі слова треба писати разом:

А суспільно/політичний, західно/німецький, тридцяти/тисячний;

Б тьмяно/зелений, агро/фірма, високо/поважний;

В всюди/хід, південно/український, відео/техніка;

Г криго/лам, легко/атлетичний, південно/ західний;

Д перекоти/поле, суспільно/корисний, жовто/гарячий.

2. Правильно утворено всі імена по батькові в рядку

- А Юрійович, Петрівна, Валерієвич
- Б В'ячеславівна, Євгенович, Кузьмич
- В Святославович, Матвійович, Ігоревна
- Г Іванівна, Іллінічна, Геннадійович
- Д Арсенівна, Яківович, Романівна

3. Позначте складне безсполучникове речення, між частинами якого потрібно поставити двокрапку (розділові знаки пропущено):

- А Дай мудрому пораду він стане ще мудрішим (З Біблії).
- Б Є у мене рідна Україна з нею я відверто говорю (Г. Гриненко).
- В А жаль бере пропала Атлантида (Д. Кремень).
- Г Я тебе упізнав ти мене не впізнала (Є. Гуцало).
- Д Непомітно час минав непомітно сонце пливло до спокою (Панас Мирний).

4. Значення фразеологізму «сліпці сватають» подано в рядку:

- А Виходити заміж наосліп.
- Б Виходити заміж за сліпого чоловіка.
- В Ледарювати.
- Г Хотіти спати.
- Д Відчувати сильний біль в очах

5. Допущено граматичну помилку в реченні:

- А Розпихаючи соснове віття, старезний дуб ріс угору до могутнього сонця.
- Б Усе тісніше оточують бійці танцюристів, у такт музиці сплескуючи руками.
- В Минаючи наш двір, вози глухо й тоскно поскрипували.
- Г В'їжджаючи на широке подвір'я, на гостей очікував пишний прийом.
- Д Усю зиму підіймалися води Дніпра, заливаючи плавні й озера.

6. Непоширену обставину НЕ треба відокремлювати комами в реченні:

- А Не піймавши не кажи що злодій.
- Б Рушниця в його руках стріляла не хиблячи.
- В Посеред плеса вода мов сказившись починала хлюпати й кружляти.
- Г Хлопці прокинувшись нагодували й напоїли коней.
- Д Не зрозумівши студентка запитала ще раз.

6 б. (кожна правильна відповідь – 1 б.)

V. 2. Установіть відповідність.

1. Установіть відповідність між іншомовними словами та їх українськими еквівалентами:

<i>Іншомовне слово</i>	<i>український еквівалент</i>
1 какофонія	А зіткнення
2 інтродукція	Б об'єднання
3 інспірування	В підбурювання
4 консолідація	Г немилозвучність
5 концентрація	Д зосередження
	Е вступ

2. Доберіть приклад до кожного виду складного речення:

<i>Вид речення</i>	<i>Приклад</i>
1. Обставинне умови	А. Зупинюсь у вечоровій тиші, слухаю, як дихає земля.

2. Обставинні причини	Б. Ці дуби, що небо підпирають, певне, ще Батія пам'ятають
3. Просте ускладнене речення	В. І зірка впала, наче в Бога скотилась по щоці сльоза.
4. Означальне;	Г. Книга корисна, коли її читають
5. З'ясувальне.	Д. І, може, я тому й поетом став, що увібрав у себе казку діда
	Е. Уткнувшись у тепло долин, вітер спросоння погойдував чорні тополі.

3. Установіть відповідність між фразеологізмами та їх правильними тлумаченнями:

Тлумачення

1. Позбавляти когось
упевненості в собі

2. Марне сподівання
повернути те, чого немає

3. Дезорієнтувати,
заплутувати кого-небудь

4. Переводити розмову
на щось інше

Фразеологізм

А Заговорювати зуби
Б Шукати вчорашнього дня
В Взяти за роги
Г Збити з пантелику
Д Тримати під каблуком

7 б. (кожна правильно встановлена відповідність – 0,5 б.)

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

I. Напишіть твір за однією з тем:

1. Григорій Косинка – майстер художньої деталі (за матеріалами новели «В житах»).
2. Новітня інтерпретація християнського мотиву братовбивства в повісті О.Кобилянської «Земля».
3. Новела про добро і зло в житті та душі людини (за новелою «Я (Романтика)» Миколи Хвильового).

12 б.

II. Дайте чіткі й лаконічні відповіді на запитання та виконайте завдання.

1. У якому творі відбуваються події «недалеко від ріки Серету на Буковині»?
2. Назвіть імена митців (мінімум п'ять), які увійшли в історію української літератури як представники епохи «Розстріляного Відродження».
3. Назвіть три ранніх збірки П.Тичини.
4. Для якого жанру характерні такі ознаки: фрагментарність, монтажна композиція, лаконізм діалогів, динамізм сюжету?
5. Хто з українських письменників запропонував зразок жанру «роману у новелах»?
6. Яка організація митців діяла у 1945–1948 рр. за кордоном? Назвіть щонайменше трьох її представників.
7. Назвіть поетів-неокласиків. Хто з них був теоретиком неокласики?
8. Як називається вірш із двох катренів і двох терцин, що загалом складають 14 рядків? Назвіть зразок цієї жанрової форми лірики.

9. Установіть відповідність імен та псевдонімів:

<i>Псевдонім</i>	<i>Ім'я автора</i>
1. Освальд Бургардт	А Павло Губенко
2. Григорій Стрілець	Б Юрій Клен
3. Микола Фітільов	В Григорій Косинка
4. Остап Вишня	Г Микола Хвильовий
	Д Панас Рудченко

10. Установіть відповідність між автором твору та назвою :

<i>Автор</i>	<i>Назва твору</i>
1 Михайль Семенко	А «Пам'яті тридцяти»
2 Павло Тичина	Б «Київ – традиція»
3 Микола Зеров	В «Для вас, історики майбутні...»
4 Євген Плужник	Г «Місто»
	Д «Солодкий світ»

10 б. (кожне завдання – 1 бал (якщо наявні 4 позиції, то вони оцінюються по 0,25 б.; якщо 2 – по 0,5 б.)).

III. На основі особливостей художнього стилю поданого уривка заповніть «паспорт» твору.

*Забудь про вистраждані свята,
Що в них росила землю кров!
Мовчи, мовчи, душе підтята,—
— Агов!
Якийсь дідок нудний напише,—
Війна і робітничий рух...
О, тихше!
— Біль не вицух!*

1. Назва твору.
2. Автор (роки життя).
3. Рік створення.
4. Збірка.
5. Літературний рід.
6. Жанр.
7. Віршовий розмір.
8. Римування.
9. Тема.
10. Ідея.
11. Мотиви.
12. Художні образи.
13. Образи-символи.
14. Особливості композиції.
15. Художні засоби й прийоми.

**17 б. (1 – 6 – по 0,5 б.;
7 – 10 – по 1 б.;
11 – 15 – по 2 б.)**

Максимальна кількість балів – 81